

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XXIII. Nonnulla Origeni defendendo adducuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A *νοι μάλλον ἢ ἡμᾶς ἢ ἀνάστασις ἰδίου καὶ πίνθη σωματικῆ βροχίατα, ἐπὶ αἰ λήθειαι ἢ γρηγοῦν τοιαῦτα ἀπείρουσι. ἔπος καὶ τὰ ἀπὸ γάμου γεγραμμένα, καὶ ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν μερῶν τις ἐπὶ τῷ ἡρώδι, καὶ οἰκδροῖ σπουδαίαις ἡμῶν καὶ ὅτι γενησέσθαι, διὰ αὐτὸν ἀπολαύσειν ἐπὶ τῇ ἀποδοχῇ ἀνατῆν. ἐν μολυσμῶ πᾶσι ὄντων ἔ ἀναδυσία πῶι ἢ γρηγοῦν ἀποδοχῆς. Adversus eandem haeresim pari modo exandefcit libr. 2. ἀπὸ ἀρχῶν, cap. 12. & Prologo in Cantic. *Simpliciores quidam nescientes distinguere ac fecerere qua sunt qua in Scripturis divinis interiori homini, qua vero exteriori disputanda sunt, vocabulorum similitudinibus falsi ad ineptas quasdam fabulas & figmenta inania se contulerunt, ut etiam post resurrectionem cibis corporalibus utendum crederent, potumque sumendam non solum ex illa vite vera & vivente in sacula, verum & ex his vitibus ligni. Ea praeterea de resurrectione, deque poenis Damnatorum opinatus est, qua Chilionetarum vanae ex adverso repugnant. Inde Hieronymus in Praefat. libr. 18. Commentar. in Isaiam, qua est ad Eustochium, adversus Millenarios disputans, errorem illorum eorum errorum qui resurrectionem tollunt contrarium & oppositum esse agnoscit: & Iustinianus in Epistola ad Quintam Synodum quam exhibet Cedrenus, doctrinam Pythagorae & Platonis, huiusque adeo verba super his mille annorum periodis exponens, eam Origeni nusquam tribuit.**

XXIII. *Quamvis autem manifestum erroris teneamus Origenem in quaestione de poenarum & beatitatis perennitate; multa tamen in eius defensionem adduci possunt, cum ex eius deprompta scriptis, tum apud laudatos Scriptores conquisita. Quae priusquam attingamus, dignum illud animadversione est quod commemorat Auctor Praedestinati, quem edidit Iacobus Sirmondus, Haer. 43, Ampullianum quemdam Haeticum Bithynum in eam incurrisse haeresim, ut diceret omnes criminosos cum Diabolo & Daemonis eo usque in gehenna decoqui, usquequo pari redditi possint inde mundi & immaculati eundi: quapropter cum universam Ecclesiam adversum se commovisset, vitiatos a se libros Origenis, & eos praecipue qui sunt ἀπὸ ἀρχῶν in sententia sua praesidium protulisse. Addit deinde libelli Auctor: sed qui sani sensus est, & habet splendidos oculos, sic videt addita in Origenis opusculis mala ista, atque cognoscit, sicut si in stragulo coccineo pannos albos, aut cuiusque alterius coloris cernat adfatos. Nunc qua pro se ipse Adamantius suppeditat, colligamus. Primum Hom. 8. in Levit. esse ait peccata quadam, qua post hanc vitam nobiscum transeunt, & esse in ipsis quadam ita animabus infixis, ut nequeant aboleri. Homilia 4. in Isaiam nesciri pronuntiat, qua post mundum evenitura sint: Novissima, inquit, ut sunt, non valent enarrari. Quis annuntiat de novissima? ait Scriptura.*

D *ra. Quae videmus (ut tamen concedamus quia aliqua videmus) media sunt: quae ante mundum fuerint, ignoramus; fuerunt porro quadam ante mundum. Quae post mundum secutura sunt, ad certum non apprehendimus: erunt autem alia post mundum. Tum postea: Ea quae post extremum saeculum futura sunt in sacula saeculorum, quis potest exponere? Carrularum est hominum horum notitiam polliceri, nescientium quia homo ea tantum potest capere, quae media sunt, & ea quae post mundum usque ad consummationem in iudicio sunt futura de poenis, de retributione: & horum quoque multa absconsa sunt nobis, ut propter hoc quidem scriptum sit: Duabus velabant faciem. Unde res eas pertractaturus libr. 1. ἀπὸ ἀρχῶν, cap. 6. hac obtestatione Lectoris mentem occupat: Quae quidem a nobis etiam cum magno metu & cautela dicuntur; discutientibus magis & pertractantibus, quam pro certo ac definito statuentibus. Inducatur namque a nobis in superioribus est, de quibus manifesto dogmate terminandum sit, quod & pro viribus nos fecisse puto cum determinate loqueremur. Nunc autem disputandi specie magis, quam definiendi, prout possumus, exercemur. Atque hac admonitione praemunitam dissertationem altera hac excipit, initio capituli sequentis: Haec quidem, quae superius disseruimus, in generali nobis sermone digesta sunt, per consequentiam magis intellecta, quam definito dogmate pertractata atque discussa de rationabilibus naturis, secundum eum locum quem de Patre, & Filio, & Spiritu sancto pro nostris viribus exposuimus. Nunc ergo videamus quae sint de quibus differre in consequentibus convenit secundum dogma nostrum, id est secundum Ecclesiae fidem. Magis etiam fluctuat Tom. 28. in Ioh. p. 351. quaerens an aliquando vinculis solvendus sit, necne, homo ille impudens, qui eum absque nuptiali veste ad convivium accessisset, mitti iussus est in tenebras exteriores, ligatis pedibusque manibusque: καὶ ὁ δὲ ἠμψαίνθη, inquit, τὰ ἀπὸ ἀπολότου ἐσθμῶν γεγραμμένα*

E *fit, quod & pro viribus nos fecisse puto cum determinate loqueremur. Nunc autem disputandi specie magis, quam definiendi, prout possumus, exercemur. Atque hac admonitione praemunitam dissertationem altera hac excipit, initio capituli sequentis: Haec quidem, quae superius disseruimus, in generali nobis sermone digesta sunt, per consequentiam magis intellecta, quam definito dogmate pertractata atque discussa de rationabilibus naturis, secundum eum locum quem de Patre, & Filio, & Spiritu sancto pro nostris viribus exposuimus. Nunc ergo videamus quae sint de quibus differre in consequentibus convenit secundum dogma nostrum, id est secundum Ecclesiae fidem. Magis etiam fluctuat Tom. 28. in Ioh. p. 351. quaerens an aliquando vinculis solvendus sit, necne, homo ille impudens, qui eum absque nuptiali veste ad convivium accessisset, mitti iussus est in tenebras exteriores, ligatis pedibusque manibusque: καὶ ὁ δὲ ἠμψαίνθη, inquit, τὰ ἀπὸ ἀπολότου ἐσθμῶν γεγραμμένα*

F *ἀπὸ ἀρχῶν, ἢ δοκεῖ δὲ οὐ ἀσφαλὲς ἐστὶν ἢ κατελεγεῖν ἢ ὑποτιτῆν, μετὰ τὰ τὸ μὴ γρηγοῦν ἀπὸ ἀρχῶν, καὶ ἀπὸ ἀρχῶν. & libr. 8. in Epist. ad Rom. Verum haec ipsa purgatio, qua per poenam ignis adhibetur, quantis temporibus, quantisque saeculis de peccatoribus exigat excrucietur, solus scire potest ille cui Pater omne iudicium tradidit.*

Facit & illud pro Origene quod libr. 3. ἀπὸ ἀρχῶν, cap. 6. legitur: cum enim tamdiu Deum dixisset futurum omnia in omnibus, quamdiu animae absque ulla materia corporalis admixtione perseverassent, addit demum: In quo statu etiam permanere semper & immutabiliter Creatoris voluntate est credendum. fidem rei faciente sententia Apostoli dicentis: Domum habemus non manufactam aeternam in caelis. Nisi haec forte de suo Rufinus interpres attexuit. Et id subsidium quoque praestat Adamantio, quod scriptum est Tractat. 34. in Matth. Nullus enim ignis inter homines est aeternus, sed nec multi temporis, extinguitur enim cito. Aeternus autem ignis est

ille, de quo & Esaias dicit in fine Prophetia sua: Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguitur. & quod Homil. 35. in Luc. Quod si magnam pecuniam debuerimus, sicut ille qui scribitur decem millia talenta debuisse, quanto tempore claudamur in carcere, donec reddamus debitum, non possum manifeste pronuntiare. Si enim qui parum debet, non egredietur nisi exolvat minutum quadrantiem; utique qui tanto debito fuerit obnoxius, infinita ei ad reddendum debitum secula numerabuntur. Quinctiam certam aliquando, & immutabilem felicitatem futuram concedit libr. 4. *Ἐπι ἀρχῶν*, cap. 2. Sed & conminationes postea sunt: his qui pravaricati fuerint Legem; necnon & his qui purificatione indigebant, diversa purificationum genera, velut qui frequentius essent pollutandi, traduntur; ut per hac tandem ad illam unam purificationem veniant, postquam pollut ultra non licet.

XXIV. Vti possumus praeerea ad tuendum aliqua ex parte Origenem testimonio quodam, quo damnatis quidem aditum ad beatitudinem patefactum aliquando iri statuit, Diabolo autem penitus interclusum. Habetur illud libr. 8. in Epist. ad Rom. ibique Luciferi casum à lapsu Israelitarum differre asseverat: Illorum enim, inquit, vel in fine saeculi conversio erit, tunc cum plenitudo Gentium subintraverit, & omnis Israel servus fiet: istius autem qui de caelo cecidisse dicitur, nec in fine saeculi erit ulla conversio. Inde est quod vehementer succenset in Epistola ad Amicos suos Alexandrinos iactatum fuisse in vulgus se dicere, Patrem malitiae ac perditionis, & eorum qui de regno Dei ejiciuntur, idest Diabolum esse salvandum: quod, inquit, ne aliquis quidem mente motus & manifeste insaniens dicere potest. Propterea Hieronymus Apolog. 2. in Rufin. cap. 5, palam cum hoc crimine exolvit, quod alias ipsi per sepe obiicit: Asserit Candidus, inquit, Diabolum pessime esse naturam, & qua salvari numquam possit; contra hoc recte Origenes respondit non cum peritura esse substantia, sed voluntate propria corruisse, & posse salvari. Hoc Candidus verit in calumniam, quasi Origenes dixerit Diaboli naturam esse salvandam. Quod ille falso objecerat, hic refutat.

XXV. Nempe rebus ab Ecclesia nondum hoc tempore definitis varia animo agitavit Origenes, quod & ab aliis subinde Patribus factum observamus. Iustinus Martyr in Dialogo cum Tryphone decrevisse videtur poenas Damnatorum per mortem animarum esse finiendas: ἀλλὰ καὶ οὐδὲν ἔστιν ἄριστον ἐπιπέσειν πᾶσας τὰς ψυχὰς ἰσθῶν ἡμεῶν ὅτι οὐδὲν αἰσθητὸν τοῖς ἀνθρώποις ἀλλὰ τὸ πρὸς τὸν θεὸν ἔστιν ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἀσκησις καὶ ἡ ποιησις ἐκ ψυχῆς, ὅτι καὶ οὐκ ἔστιν ἐπιπέσειν πᾶσας τὰς ψυχὰς ἰσθῶν ἡμεῶν ὅτι οὐδὲν αἰσθητὸν τοῖς ἀνθρώποις ἀλλὰ τὸ πρὸς τὸν θεὸν ἔστιν ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἀσκησις καὶ ἡ ποιησις ἐκ ψυχῆς. Verum enimvero neque mori dico animas omnes: revera enim malis optandum id & opportunum esset. Quid ergo? piorum quidem in meliori loco manere, D iniquas autem & malas in pejori, iudicij tempus expectantes. Atque ita quae digna Deo apparuerint, non moriuntur amplius, illa vero puniuntur, quamdiu eas & esse & puniri Deus voluerit. Eandem arripit doctrinam Irenaeus libr. 2. cap. 64. ubi animas non secus ac alia Dei opera tamdiu superesse & perseverare asserit, quoad usque ea Deum & esse & perseverare voluerit: nec multo post; Non enim ex nobis, inquit, neque ex nostra natura vita est, sed secundum gratiam Dei datur: & ideo qui servaverit datum vita, & gratias egerit ei qui praeiitit, accipiet & in saeculum saeculi longitudinem dierum; qui autem abiecerit eam, & ingratus extiterit factori ob hoc quod factum est, & non cognoverit eum qui praeiit, ipse se privas in saeculum saeculi perseverantia. Arnobius animas tormentorum diuturnitate & saevitia consumtum iri & extinctum arbitratum est; atque hanc esse mortem aeternam impiis hominibus tam saepe in Scriptura intentatam: piorum vero & sanctorum hominum animas felici immortalitate ac vita aeterna petfui. Quamobrem animas humanas ancipitis esse, mediaeque vitam inter & mortem ac ambiguae naturae libro secundo iterum iterumque repetit. Gregorius Nazianzenus Orat. 39, Hareticos difficilem & diuturnum ignis baptismum suscepturos minatur, nisi ab haeresi discedant, quo igne omnis malitia sic tamquam foenum exurenda sit. Oratione vero sequenti dubitat utrum sempiternae Damnatorum poenae futurae sint, an vero à Deo pro sua humanitate breviantur. Narrat profecto Symeon Metaphrastes in vita S. Cyriaci cap. 10, cum à Cyrillo monacho quareret Cyriacus, quanam praecipue dogmata tuerentur Nonnus, Leontius, aliique Novae Laurae Origenista, respondisse Cyrillum affirmare illos Dogmata de praesistentia, & restitutione in eundem statum esse media & ab omni periculo aliena; dicentes illa eis ad hoc ferre testimonium, quae alicubi in suis Apologeticis magnus Gregorius ita reliquit scripta: Mihi videtur res non vilis nec contemnenda, donec in tempore unicuique dimensum orationis, & dispensare in iudicio veritatem nostrorum dogmatum, quae de mundo, aut de mundis philosophantur, de materia, de anima, de intelligentia, & naturis intelligentibus, tam praestantioribus, quam deterioribus; de providentia quae omnia colligat quae videntur evenire ratione, & quaecumque prae rationem inferiorem & humanam: & quae praeterea de prima nostra constitutione, figurisque, & veritate, & testamentis, & Christi primo adventu, & secundo: in his enim & assequi est non inutile, & non assequi vacat periculo. Hoc Origenistis praesidium eripere conatur Aloysius Lipomanus Veronensis Episcopus; sed quidquid tamen afferat, videtur id sibi voluisse Gregorius has quaestiones nondum satis liquidas, nec per Ecclesiam fuisse circumscriptas. Quid hoc est autem quod ibidem subiicit Cy-